

Riktlinjer för familjehemsersättningar

1. Inledning

Individ- och familjenämnden har under årens lopp till största delen följt Kommunförbundets rekommendationer gällande ersättningar till familjehem. De senaste daterade rekommendationerna är från 2010-11-24 i Cirkulär 2010:73. Rekommendationerna uppdateras varje år och finns i separat bilaga, cirkulär.

I Kommunförbundets Cirkulär 2006:76 och handbok "Barnet och familjehemmet" finns det mesta reglerat inför bedömningen av arvodes- och omkostnadsersättningar vid placeringar i familjehem. Individ- och familjenämndens riktlinjer ska ses som ett förtydligande och komplement till dessa rekommendationer. Riktlinjerna behandlar arvodes- och omkostnadsersättningar, ersättningar vid anhörigplaceringar, försäkringar, ersättning för skada samt kostnader vid upphörande av vård.

Kommunförbundet har utfärdat rekommendationerna i samråd med Riksskatteverket för att underlätta tillämpningen av skattelagstiftningen. Det föreslagna lägsta arvodet är därmed pensionsgrundande (ATP). Arvodetsersättningen beräknas utifrån löneutvecklingen inom olika vårdyrken. Omkostnadsersättningen beräknas utifrån prisbasbeloppet. Svenska Kommunförbundet lämnar underlag för årliga justeringar av arvoden i förhållande till löneutvecklingen inom vård- och omsorgsyrkena samt årliga justeringar av omkostnadsersättningen i förhållande till förändringar i prisbasbeloppet.

2. Riktlinje för arvodes – och omkostnadsersättningar till kontrakterade jourfamiljehem

Kontrakterade jourfamiljehem ska ersättas med arvode och omkostnadsersättning. Arvodet är detsamma oavsett om familjehemmet har barn placerat eller inte.

Kontrakterade jourfamiljehem där krav ställs att en förälder finns hemma på heltid ska ersättas med ett fast arvode grundat på tidigare utbildning och erfarenhet.

Arvode utgår från överenskommelse i Västerås stad om lägsta löner för arbetstagare med krav på gymnasieutbildning och ett års yrkeserfarenhet (2011), 17 770 kronor.

Vid eftergymnasial utbildning och/eller mer omfattande yrkeserfarenhet ska arvode ges motsvarande medianlönen för undersköterskor i Västerås stad, 21 130 kr (2011).

För fler placeringar än 2 barn utbetalas arvode för tillkommande barn under pågående placering.

Familj med avtal om minst 12 månader ska beviljas ledighet för semester högst 6 veckor/år.

Omkostnadsersättning ska utbetalas med 25 % av grundomkostnad och avser boendekostnad vid tomgång. Kompensation för förlorat skatteavdrag ska göras med 25 %. (Belopp 2011 är 892 kr + 32 kr = 924 kr)

Vid placering utgår full omkostnad enligt det placerade barnets behov. Ersättningarna ska höjas i enlighet med kommunförbundets rekommendationer och med lägstalöner samt meridianlön för anställda undersköterskor i Västerås stad.

Delegation:

Enligt riktlinjer och rekommendationer   *Enhetschef, konsulent*

Utöver riktlinje och rekommendationer   *Au*

2.1 Arvodes- och omkostnadsersättningar för placeringar av ensamkommande asylsökande flyktingbarn

Nämnden ansvarar för mottagandet av asylsökande ensamkommande flyktingbarn som vistas i kommunen. Socialkontor barn och ungdom utreder barnets behov av stöd och skydd samt svarar för boende. Asylsökande barn- och ungdomar placeras i familjehem eller hvb enligt 4 kap 1 § SoL. I särskilda fall kan medgivande för en så kallad privatplacering göras enligt 6 kap 6 § SoL. Ersättning för arvode och omkostnader sker enligt samma regler som för andra barn som placeras i familjehem. För privatplaceringar utgår ingen ersättning.

3 Arvodesersättningar familjehem inklusive icke kontrakterade jourfamiljehem

Arvodesersättningar till familjehem ska tydligt regleras i samband med placeringen. Arvodet ska ses över årligen i samband med en av de årliga omprövningarna/övervägandena av placeringen. Förutsättningarna för en placering förändras och varierar över tiden. Det kan vara svårt att fastställa arvodesnivån i inledningen av en placering, arvodet kan därför bestämmas för en begränsad period om 3 månader. Detta får ses som en prövotid, varefter det kan finnas bättre förutsättningar för att fastställa nivån. I ett inledningsskede av en placering kan det även ibland vara befogat med ett högre arvode.

Vid akuta/tillfälliga placeringar i familjehem där barn och familjehem ej tidigare känner varandra (eller det av andra skäl kan vara svårt att nivåbestämma ersättningen från placeringens början) utgår den högsta godkända arvodesnivån under max 3 månader. Om placeringen fortsätter i samma familjehem ska ersättningen därefter nivåbestämmas.

Vid akuta/tillfälliga placeringar i familjehem där barn och familjehem känner varandra sedan tidigare (anhörigplacering, kontaktfamilj m.m.) bör arvodet kunna nivåbestämmas redan från början av placeringen.

Arvodet ska kopplas till placeringens svårighetsgrad, förväntad prestation och familjehemmets erfarenhet och kompetens. Se separat bilaga, ersättningsnivåer för arvodet vid placering av barn och ungdomar.

Delegation:

Arvodesersättning till familjehem enligt gällande rekommendationer och riktlinjer, max 10 % utöver Kommunförbundets rekommendationer.   *Enhetschef*

Ersättningar som överstiger Kommunförbundets rekommendationer med mer än 10 %.   *Au*

3.1 Uppflyttning i åldersgrupp

Arvodesersättningar utgår enligt två åldersintervaller 0-12 år respektive 13-19 år eller tills dess den unge lämnat gymnasieskolan/motsvarande. Merparten av placeringarna i familjehem stabiliseras efter en tid. Ingen automatisk uppflyttning till högre åldersgrupp i arvoderingen bör ske. Förändring av den placerades ålder från 12 till 13 år är i sig inte skäl för arvodeshöjning.

3.2 Förlorad arbetsförtjänst/Inkomstbortfall

Om familjehemmet på kommunens begäran helt eller delvis avstår från förvärvsarbete för att ge det placerade barnet/ungdomen stöd bör ersättning utgå med kompensation för inkomstbortfall. Detta kan exempelvis vara fallet i samband med inskolningsfasen av en placering, men behovet kan uppstå även efter det att barnet har varit placerat en tid.

Ersättning för tjänstledighet beviljas i första hand för en period om högst 6 månader, under den tiden bör situationen för det placerade barnet/ungdomen ha löst sig på ett tillfredsställande sätt så att familjehemmet kan återgå till förvärvsarbete. I särskilda fall kan ersättning för tjänstledighet beslutas för längre tid. Om familjehemmet bedöms behöva avstå från förvärvsarbete för längre tid än ett år måste det finnas starkt vägande skäl för det pga barnets problematik och behov. Det förutsätter att barnets problematik och behov har utretts och att andra alternativ bedöms vara uteslutna. En plan för hur barnets behov ska tillgodoses och hur familjehemmet ska kunna återgå till arbete ska finnas. Beslut om längre tids ersättning för tjänstledighet följs upp i samband med ett av de årliga övervägandena.

Ersättning för tjänstledighet vid placering av spädbarn beviljas och jämföras med sedvanlig föräldraledighet för nyfött barn. Ledigheten kan beviljas längst till dess barnet är ca 18 månader, därefter bör barnomsorg kunna erbjudas.

Ersättning för förlorad arbetsförtjänst för deltidsarbete, högst en fjärdedel av ordinarie arbetstid, kan beviljas vid placeringar av barn upp till den ålder på barnet som lagstiftningen anger, år 2011 till barnet fyller 8 år eller efter första skolåret. Ledigheten jämföras med den partiella tjänstledighet biologiska föräldrar har rätt att ta ut vid förvärvsarbete.

Vid ersättning för förlorad arbetsförtjänst tillkommer semesterlön. Semesterperioden löper årsvis från och med 04-01 till och med 03-31.

Delegat:
Enhetschef
Konsulent

Ersättning för helt inkomstbortfall under högst 6 + 6 månader, max 650 % av basbeloppet

Ersättning för helt inkomstbortfall där ledigheten jämföras med föräldraledighet för spädbarn upp till 18 månaders ålder.

Ersättning för inkomstbortfall vid deltidsarbete för barn upp till åtta år eller till och med första skolåret.

Delegat;
AU

Ersättning för helt inkomstbortfall längre period än 12 månader eller med belopp som överstiger 650 % av basbeloppet.

Justerat enligt gällande
delegationsordning, 2012-
06-13, YP

3.2.1 Tillfällig föräldrapenning vid vård av barn

Ersättning från försäkringskassan utbetalas med viss procent av den sjukpenninggrundande inkomsten enligt Lag om allmän försäkring. Kommunen ersätter inte resterande inkomstbortfall. För barn med hög sjukfrånvaro bör i stället kompensation ske genom nivån på det löpande arvudet.

4. Omkostnadsersättningar

Omkostnadsersättningar skall ses över i samband med ett av de årliga övervägandena/omprövningarna av placeringen. Placeringens innehåll och förutsättningar förändras över tiden, omkostnaderna likaså.

Vid beräkning av omkostnadsersättningen skall man i möjligaste mån beräkna alla typer av löpande och regelbundet återkommande utgifter, som familjehemmet och det placerade barnet/ungdomen beräknas ha/få, och räkna in den i löpande ersättningen.

Omkostnadsersättningen, grundkostnaden är beräknad som en schablon där det ingår både individuell ersättning för livsuppehälle och dels ersättning för den placerades del i de gemensamma hushållskostnaderna. I schablonen ingår individuella kostnader för livsmedel, kläder, skor, personlig hygien, fickpengar, fritid och lek. Här ingår också ersättning för de gemensamma hushållsutgifterna vilka är förbrukningsvaror, möbler, husgeråd, TV, textilier m.m, dagstidning, telefon, TV-licens. Hänsyn har tagits till ökad förbrukning av el, vatten och slitage samt att familjehemmen vanligen har en något högre standard än de som är grund för Konsumentverkets beräkningar. Härutöver kan det vara motiverat att utbetala ersättning i form av tilläggskostnad som är motiverad utifrån den placerades individuella behov. Tilläggskostnader ska beräknas för exempelvis särskilt kostsamma fritidsaktiviteter och semesterresor, umgängesresor, avgift för barnomsorg, specialkost, glasögon och linser. Tilläggskostnader beräknas en gång per år.

Delegat:
Enhetschef
Konsulent

Omkostnadsersättningar enligt gällande rekommendationer och riktlinjer max 10 % utöver Kommunförbundets rekommendationer.

Delegat:
AU

Ersättningar som överstiger riktlinjer och rekommendationer med mer än 10 % förutom det som sägs i punkterna 4.1 – 4.2.1.

4.1 Umgängesresor

Delegat:
Handläggare Social-
Kontor Ekonomi

Umgängesresor avseende biologiska föräldrar/motsvarande skall i första hand bekostas av dem själva. Deras möjlighet att bekosta resorna prövas av socialkontor ekonomi utifrån riktlinjer för försörjningsstöd.

Delegat:
Enhetschef
Konsulent

Om föräldrarna, trots ett normöverskott och av ekonomiska eller andra skäl avstår från umgänge med barnet, får en bedömning göras utifrån barnets behov. Kostnaderna belastar då medel för vård och behandling.

4.2 Övrig utrustning

Bidrag till särskilt kostnadskrävande utrustning kan erhållas efter prövning i varje enskilt fall, t ex cykel, moped, fritidsutrustning, viss säkerhetsutrustning, bilbarnstol samt musikinstrument.

Utrustning i samband med ny placering kan behöva göras både vad gäller kläder och viss annan grundutrustning, t.ex. utrustning till barnets rum. Mobiltelefon och telefonkort kan ersättas vid förstagångsplacering, men bör sedan betalas från den löpande omkostnadsersättningen.

Delegat;
Enhetschef
Konsulent

Ersättning enligt riktlinjer och rekommendationer

4.2.1 Cyklar, skid- och sportutrustning, moped, musikinstrument samt dator

Ett extra belopp kan utges första placeringen eller vid omplacering när det gäller cykel, mobiltelefon och skidutrustning för att därefter anses ingå i den löpande ersättningen. Annan dyrbar sportutrustning bedöms på samma sätt. Extra ersättning för utrustning om högst 10 % av basbeloppet beviljas.

Moped för ”nöje” får anses ingå i löpande omkostnadsersättning och ersätts ej separat medan moped för transporter kan ersättas enligt riktlinjerna med max 10% av basbeloppet. Kostnader för försäkring och drivmedel ersätts i omkostnadsdelen som en tilläggskostnad.

I första hand bör musikinstrument hyras. Efter individuell bedömning kan musikinstrument ersättas separat, max 10 % av basbeloppet.

Extra utrustning till barnet, t.ex. cykel dator och moped. I de fall barnet har egna tillgångar bör kontakt tas med överförmyndaren för att få medel till sådan utrustning. I övrigt får behovet prövas i varje enskilt fall. Beviljas kostnaden av nämnden kommer den extra utrustningen att tillhöra barnet, inte familjehemmet.

Behov av dator ska prövas utifrån den unges behov och beviljas endast med max 10% av basbeloppet om det finns särskilda skäl, t.ex. funktionshinder eller behov utifrån skolsituationen.

Delegation:
Enhetschef
Konsulent

Ersättning enligt riktlinjer och rekommendationer

Au

Ersättningar utöver riktlinjer och rekommendationer.

Delegation:
Au

4.2.2 Kostnader för större bil eller bostad

Grundregeln är att familjen som barnet placeras hos har tillgång till egen bil och utrymme i bostaden för det placerade barnet. Om familjen måste öka kostnaden för boendet till följd av det placerade barnet kan den ökade hyreskostnaden, ökad nettoränta på bostadslån eller ökad driftkostnad ersättas som en tilläggskostnad i omkostnadsersättningen. Amorteringar ersätts aldrig.

På liknande sätt kan ersättning utbetalas om familjen till följd av det placerade barnet måste skaffa en större bil. Beräkning görs då av merkostnaden som uppstår för drift och i vissa fall netto kostnad för ränta. Ersättningen ges som höjning av den månatliga omkostnadsersättningen. Ersättning får aldrig utgå för amortering.

5. Anhörigplacering

När ett barn placeras skall det i första hand övervägas om barnet kan tas emot av någon anhörig eller annan närstående. Vad som är bäst för barnet skall dock enligt 1 kap 2 § alltid beaktas.

En placering enligt 4 kap 1 § hos anhöriga ska jämföras med övriga familjehem och ska därmed utredas och godkännas på sedvanligt sätt. Det är viktigt även vid akuta och tillfälliga placeringar att en grundläggande kontroll görs av den tilltänkta familjen. Nämnden ska erbjuda stöd och annan hjälp som familjehemmet kan behöva. Arvode och omkostnadsersättning ska utgå enligt Kommunförbundets rekommendationer.

Vid s.k. medgivande placeringar som görs hos släktingar/anhöriga/andra enligt 6 kap 6 § SoL utgår inte arvode eller omkostnadsersättning. Den ekonomiska kompensationen för barnets vistelse i den andra familjen ska där göras upp mellan de biologiska föräldrarna och det av nämnden medgivna familjehemmet.

Observera att medgivandeplaceringar endast ska användas när det efter utredning konstateras att barnet inte har behov av socialtjänstens insatser.

Om den unge vårdas i hemmet enligt LVU utgår ej ekonomiskt stöd.

Om vårdnadshavare på kommunens begäran helt eller delvis avstår från förvärvsarbete för att ge den unge stöd bör ersättning i första hand utgå via ordinarie föräldraförsäkringssystem/motsvarande. Om det ej är möjligt kan ersättning för förlorat arbetsförtjänst/inkomstbortfall utgå enligt samma principer och delegation som enligt punkt 3.2.

6. Kostnader under förberedelsen

Delegat:
Enhetschef
Konsulent

Blivande familjehemsföräldrar kan ha kostnader under förberedelserna inför placeringen av ett barn. Dessa förberedelser kan innebära att de förlorat inkomst och att de haft vissa omkostnader. Förlorat arbetsinkomst ersätts som ett tillägg till arvodet och omkostnadsersättningen. Dessa kostnader är av tillfällig karaktär varför enhetschef, konsulent utgör delegat.

7. Försäkringar/ersättning för skador

När enskilda personer engageras för samhällsliga vårduppgifter är det angeläget att de skyddas mot skador som kan inträffa med anledning av vårduppgiften. Kommunförbundet rekommenderar därför kommunerna att teckna ansvarsolycksfallsförsäkringar för dem som placeras i familjehem. Krav ska också ställas på att familjehemmet har hemförsäkring och ansvarsförsäkring. Kommunen bör svara för självrisk, både beträffande kommunens egna samt familjehemmets försäkringar, för skada som det placerade barnet/ungdomen vållar familjehemmet. Familjehemmet bör alltså beviljas ersättning inom självriskens ram. I de fall skadan inte täcks av försäkring kan enhetschef/konsulent besluta om ersättning upp till 5000 kr (se ansvarsförsäkring nedan).

7.1 Olycksfallsförsäkring

Västerås stad har tecknat en dygnetruntförsäkring för barn, ungdomar och vuxna placerade i familjehem, privata hem för vård eller boende samt vistelse hos kontaktfamiljer/personer såväl dagtid som med övernattnings, kortvarigt i annat enskilt hem än det egna.

7.2 Ansvarsförsäkring

Västerås stad har tecknat ansvarsförsäkring. Försäkringen gäller för person som placeras enligt SoL, LVU, LVM och LSS.

Delegat:
Enhetschef
Konsulent

Ersättning till familjehemmet kan utbetalas av socialkontor barn och ungdom för skador som det placerade barnet/ungdomen vållat till en kostnad upp till 5 000 kr.

Delegat;
AU

Ersättning för kostnader utöver 5000 kr.

8. Upphörande av vård

När en placering i familjehem eller i hem för vård eller boende upphör är det viktigt att i god tid planera för upphörande av vården och eventuella nya insatser och att dessa tydligt framgår av vård- och genomförandeplan. Se Kommunförbudets rekommendationer. Vid t ex flytt till eget boende måste kostnader för första utrustningen (möbler m.m.) planeras in.

Normaliseringsprincipen bör gälla. Hänsyn ska tas till egna resurser i form av pension, banktillgodohavanden, anhörigas möjligheter till stöd mm. Vid beviljande av hemutrustning kan gällande socialbidragsriktlinjer följas. Utrustning och andra kostnader som har med vårdens upphörande att göra belastar medel för vård och behandling.

Delegat:
Enhetschef
Konsulent

Kostnader i samband med vårdens upphörande.

9. Ersättning för särskilt stöd i skolan

Se riktlinje för stödinsatser i skolan för barn placerade i annan kommun.

Delegat:
Au